

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Fóia acést'a ese tóta Marti sér'a,
— dar prenumeratiunile se priimescu
in tóte dílele.

Pretíulu pentru Ostrangur'a: pre anu
8 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fi. pre unu tri-
luniu 2 fi. éra pentru Strainetate:
pre anu 10 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 5 fi.
pre unu triliuniu 2 fi. 50 cr. in v. a.
Unu ésemplariu costa 15 cr.

Tóte stodienciele si banii de prenu-
meratiune suat de a se tramite la
Redactiunea dirigitá a diurnalului:
Aradu, Strát'a Teleki-ana, arulu 27.

Insertiunile se priimescu cu 7 cr. de
linia, si 30 cr. taese timbrale.

Inainte!

— Stichuri in onórea guvernului ungurescu. —

V'ati intaritu, voi carii
Pr'in masc'a libertatii
Ajunserati pr'in bota
Sà fiti unde ati vrutu,
Si sà 'njunghiatí tier'a
In numele dreptatii,
Si s'o 'mbranciti c'unu seculu
In negru-vi trecutu.

V'ati intaritu, ca stelpulu
Infiptu p'o vasta mare
De mobile nisipuri,
Ca dinsulu afundati,
Voi mergeti inainte
Si, care mai de care,
Ve 'ntreceti lovitur'a
De mórte sà vi dati.

O! scimu, cà sunteti grósnici,
Si crunt'a-vi privire
Tientesce dreptu in frunte
P'acestu poporu docilu;
Ve scimu, ve recunoscemu,
Si fapte de tradare,
Si uneltiri perfide,
Si sentiementu servilu!

Da. . . vi mai scimu si slab'a,
Plapand'a-vi, putere;
Vi scimu terenulu fragedu
Pe care l'ati alesu.

Pe care-ati claditu temple,
Castele efemere
Ce voru perí, cumu pere
De venturi norulu desu.

Nainte! cup'a-e plina!
O mica elatinare,
Si 'ntrega-vi silintia
Vede-veti c'a fostu visu.
'nainte! Inainte!
Cà-ci ór'a de turbare,
Nu mintea si neci bratiulu,
Ci . . . sórtea a decisu!

Gur'a Satului in cas'a magnatiloru.

Sórtea omului, si mai alesu a romanului, e sió-
da, tocmai ca povestea némtiului si a tiganului!

Pre romanu acolo lu-affii pe unde nu-lu cauti,
si adesea acolo resare, pe unde nu-l'ai semenatu. . . .
Acum de exemplu, cine ar' gandí, cà eu, democra-
tulu, aperatoriulu drepturiloru poporulu romanu, in
césulu acést'a, me afiu in loculu celu mai periculosu
si uritiosu romanului, — in loculu celu mai netreb-
nicu, in batjocur'a constitutiunei, intr'o cosinitia de
trantori, — adeca in cas'a de susu, in adunatur'a
privilegiatiloru si acelu provediuti cu pei de cane
— in cas'a de susu dicu, numita si cas'a magna-
tiloru?

Si nu e altu-cumu! Eu, dragii mei cetitori si
cetitórie, de presentu me afiu in cas'a magnatiloru
— si acést'a me grabescu a vi-o aduce spre placuta
scíre, ca sà sciti unde sà me cautati, déca veti
avé ceva tréba cu mine. — Cu acést'a ocasiune

dara, me dediosescu a vi scrie un'a alta de pe aice, — ca să aveți și voi ideia despre cas'a magnatiloru d'in Ungari'a.

Fiti deci cu atentiune!

'nainte de tóte trebuie să vi spunu, că cumu am ajunsu aice.

Fórte lesne!

M'am dusu la unu „handl“, séu cumu se dice, la unu fiu de alu lui Iud'a — și dupa datin'a de adi, i-am dusu o ferdela (mesura) de masere uscata, și dupa unu tergu de o di și o nópte, cumparai de la dinsulu o piele de cane, și a-poi me imbracai cu ea. — Astu-feliu impodobitu — fresce dupace así fi lapedatu opincele și ciórecii, — nu me opríi pana la ministru de cruciu și titluri, pre care lu-rogai, ca să me bage și pre mine in protocolulu aristocratiloru, ca să am și eu votu in svatulu privilegiatiloru, — și ca grofu seracu, să mi se ierte și tacs'a. — Tóte instantiele mele s'au priimitu bine și s'au pusu sub pecete mari. —

Dupa ce mi-am procuratu tóte scrisorile, me pusei intr'o tiléga și me lasai a fi dusu hâptu la Pesce la museulu ungurescu, in sal'a adunarii magnatiloru de lunga despartimentulu dobitóceloru.

Ajungendu la usía fui intimpinatu de càtra unu husariu imbracatu in haine unguresci, și cu mustetie sucite.

Cumu me vediù, delocu me cunoscù de pre mustetie, cà-su romanu, și nu voiá neci cu unu pretiu, să mi permita ca să intru.

I-aretai pielea de cane, și tóte scrisorile, — inse tóte fura indaru.

Trebuí să me desbracu cu totulu și să me imbracu de nou dupa recerintiele magnatiloru. Lapedai deci ciórecii și opincile; pe unu petioru am imbracatu nadragi unguresci, pe celalaltu pantaloni nemtiesci. —

In locu de suba me impadobira cu unu vest-mentu de diumetate atila unguresca, de diumetate cu fracu nemtiescu, — in capu mi pusera unu tilin-dru vechiu, ér' la cismele de pe petiorulu stangu me inferara cu — pinteni. — Ce nu face omulu, pentru ca să ajunga intre domni! —

Astu-feliu imbracatu, intrai in sala și me recom-dai la toti cei de facie. — Magnatii me priimira cu multa bucuria și me laudau care d'in càtreu, cà in urma și eu me facui omu de omenia, și m'am facutu paitasiu cu dinstii. —

Dupa introducerea mea solemnă, presiedintele se suí pe cathedra și deschisa síedinti'a. —

Despre decursulu síedintieloru in cas'a magna-tiloru cu alt'a ocașiune.

Conte Gur'a Satului de Vai și Amaru.

Magnatu ungurescu cu piele de cane și odi-nóra dóra fostu sí romanu.

Muntiuni próspete

Romanii d'in Transilvani'a, in urm'a urmeloru sí-au pro-pusu: cà in anulu venitoriu dóra se voru intielege, și érasí se voru interesá de causele nóstre natiunali. —

Sasii de la Sibiiu se pregatescu a face ovatiuni grandióse in onóra ministrului Szapáry, pentru cà acest'a i-au sprigi-nitu in caus'a Universitatii sasesci.

M. . . B. . . se jóra pe ceriu și stele, cà dinsulu sí de-acuma nainte va lucrá totu in folosulu sí spre onóra romaniloru. —

In Romani'a numai exista politica personala, și nu mai sunt partide.

Directorii Asociatiunei aradane dílele trecute au tienutu o conferintia, in care au decisu, cà-si voru cumpará téca pe nasu.

Consistoriulu gr. or. d'in Sibiiu și Aradu au adusu unu concludu, in urm'a carui'a de acuma nainte nu se voru priimí teologi fore 8 clase — și cu. . . . .

Diet'a Ungariei s'a redeschisu și deputatii natiunali, im-preuna cu deputatii rom. deachisti, au presentatu dietei unu protestu fulminante. —

Fondulu veduveloru d'in dieces'a Oradii-mari acuma se administréda cu multa conscientiositate, — asemenea și colo lalte fonduri natiunale. —

Romanii d'in cottulu Aradului, éra se potu folosi de limb'a loru — pe campuri.

Pre jupanulu Pist'a, lu-dóro maséu'a de la Naseudu. —

Mamaligarii de unu timpu incóce érasí facu progrese — in baluri și petreeri unguresci. —

Multi d'intre carturarii de romani d'in cottulu Satu-mare-lui sí-au propusu a-si prenunerá câte-unu diariu romanescu. —

Pre la Banatu, nu mai domnesce indiferentismu, neci nu se mai facu abusuri pr'in veniturele ce l'a napaditu.

L. Réthy nu mai face scóle comunale, cà-ci s'a convinsu, cà in cottulu Uniaderei nu are trebuintia de a mai face scóle comunale. —

Diariiele nóstre politico-natiunale nu mai sunt pline de polemii și certe confesionale și locale, ci in urm'a partinirei calduróse a publiculu, prosperéda ne mai auditu. —

In prima-vér'a anului curinte se va deschide gimnasiulu rom. d'in Seini. —

Fundatiunea ferecitei E. Birt'a inca nu s'a papatu de tobu. —

In cursulu romanescu, de la preperandi'a d'in Dev'a, studiéle se propunu inea și romanese. —

Gur'a Satului atít'a venitu are, incátu nu sefe ce să mai faca cu banii.

Interpelatiune.

Fíindu-cà pana acuma in sínódele d'in 1872 și 1873 presidiulu neordinariu alu sinodulu archidí-ecesauu, n'a datu respunsurile cuvenite la multele interpelatiuni intemeiate și poftorite, ni luamu indres-néla a interpelá pre acelu presidiu; cà are de cu-getu a satisfice detorintii sele cei sante, respun-diendu la interpelatiunile facute și mai inainte, dupa cuvientia, precum sí la tóte insarcinarile date ven-cons. d'in partea sinodulu archidiecesanu, sí déca nu voiesce a face acést'a, ce va să se intemple cu multele interpelatiuni nerespuse și propuneri nepuse la ordinea dílei? *)

Tand'a și Mand'a.

Facatorii de adrese placute, pentru nemerite, și agen-tii administratoriloru protopopesci. cei servili ai pre-cuviosiei sele. —

*) Nerespunderea precuviosiei sele, precum și nepunerea propune-tiloru, la ordinea dílei, va trebui pr'in altu nou concludu a se dechiará in permanentia, opinezu io,

Gur'a Satului.
Candidatu de deputatu.

CREATIUNEA

I.

La începutul lumii s'acestui universu,
Natur'a eră chaosu: nimicu de conceputu.
Acésta masa mare, dar' fore neci unu sensu,
D'in câte are astadi, nimic'a n'a avutu.

Si astu-feliu Creatorulu, vediendu incompletare
In marea-i construire, ilustrulu Creatoru,
Voi ca să o faca frumósa, cu 'ncantare,
Precumu a si facutu-o, in modulu urmatoriu:

Antai'a di, vezduhulu, lumin'a, le creiéza.
A dóu'a di, d'in chaosu, uscatulu despartí.
A trei'a di, cu ape pamentulu riuréza.
A patr'a di, cu plante si arbori-lu sadí.

A cincea di in aeru tramise sburatóric,
De si cam imperfecte, d'unu soiu pré monstruosu.
Facu pe animala, facu pe teretóric,
Formate, se'ntielege, d'in carne si d'in osu.

A síesea creá omulu, pr'in sant'a lui suflare,
Versata pe unu colosu, p'unu bulgáre de lutu,
Intocmai dupa chipulu sí-a sa asemenare,
Sí-i díse: „stapanesce, esci singuru si avutu“!

D'in multe animale, d'in câte i se dete
Adamu si luá numai, dupa parerea sa,
Pe cane si pisica, mai blande, mai sírote,
Si 'n raiulu fericirii cu ele vietuía.

II.

Dar' inse, vediendu Domnulu
Cà nu e bine omulu
Unicu, posomoritu,
Voi ca o sócia
Sà'i faca ca sà-i fla
De traiu si de uritu,

Si astu-feliu de o data, pr'in marea sa putere,
Pr'in marea sa vointia, pe omu lu adormí.
Luá un'a d'in cóste-i, sà faca pe muiera,
Pisic'a inse 'ndata luà-cóst'a si fugi.

Atunci Domnedieu sfantulu d'o data se pornesce,
Sà prindia lighión'a, co oper'a-i stricà.
Alérge ca si ventulu, candu éta o sosescé
Si cu gigant'a-i mana de eóda-o apuca.

Domnedieu trage,
Pisic'a 'ntinde:
Códa s'a ruptu.
Pisic'a scapa;
A o mai prinde
N'a mai pututu.

Màti'a scapata,
Cóst'a mancata
Candu a vediutu,
Bietei femeie
Forma sà-'i deie
N'a mai avutu.

III.

Atunci'a Domnulu sfantulu, fórte superatu,
D'in perulu pisicutii femeia a creatu,
Si, desceptandu omulu d'in adormirea sa,

li-díse: „ét-o sócia cu care sà traiesci,
„Cu care împreuna eternu sà vietuiesci,
„In raiulu fericirii, nedespartitu de ea.

„D'in totu ce are raiulu, se ve indestulati.
„D'in ori si care fructe poteti ori-cátu manca.
„Spre arborulu sciintiei sà nu ve indreptati,
„Cà-ci p'amendoi urgi'a cerésca va cadé.“

Cu tóte-acestea inse, femeia, ce eră
Viéléna, ea pisic'a d'in care se tragea,
Cu multa staruinta pe omu lu indemnà,
D'in pomulu consciintiei 'ndata de a manca.

(Dupa Gimp.)

C. G. U.

Anecdote.

La o petrecere poporala in satulu V. intre mai multi participanti eră si invetiatoriulu, unu omu betranu si onestu, dar' fórte glumetiu, carele si aci facea la toti voia buna pr'in anecdotele spuse cu óresi-care gustu si desteritate. D'in intemplantu totu la acea veselie se aflá si Gerasinu Piceuca, unu omu, care avea natura a-si bate jocu ori si de cine. Acest'a voindu a batjocuri si pre invetiatoriulu respectivu, incepu numai decatu: „Ei, cà multe mai scie Dlu das (si a-poi incepu sà tusiésca, tienendu-se de pieptu, a-poi continuandu) calu, hasna cà a amblatu atate scoli. Invetiatoriulu firesce cà s'a genatu fórte, dar' s'a reculesu, si i respunse, cu o elocuintia rara: „Sciu, Dieu eu, bade, fórte multe, ma de m'asi socoti bine si connumele DTale l'asi poté straformá, incatu nime nu mi ar' dá a minti. Asculta dar' sà vedi, cumu va decurge totu lucrulu pe scurtu. Nime 'n satulu nostru nu va poté díce, cà pre DTa nu te chiama *Gerasinu Piceuca*; a-poi se scia si aceea, cà piceuc'a e o bucata nutritóre, pe carea ungerii o numescu: pityoka, ér' noi, i dicemu „barabou“. No dar', dupa cumu ni e si detorinti'a, noi vomu in locu connumele DTale cu estu romanescu d'in urma si asie de acumu inainte ti-vomu díce: Ger (aici si elu incepu a tusi) asinu, Bara (aici éra tusi si continuà) bou. De atunci nime n'a mai auditu pre respectivulu *gura-larga* clevetindu séu batjocurindu pre cine va, temendu-se, cà va pati-o, ca cu dascalulu celu betranu.

Unu betivu, vediendu cà pr'in necumpletulu seu si-ruinéza averea, si se face de rusine inaintea ómeniloru pr'in neravurile sale marsiave, si-propuse, sà puna juramentu mare, cà nu va mai bea de locu rachiu. Deci se duse la preotulu d'in satu si inaintea a loru 2 martori si-implini dorinti'a. Ei dar', dupa cumu díce proverbiulu, cine ce invétia, mórtea-lu desvétia, — omulu nostru nu se potu conteni ci-si calcà juramentulu chiaru a 2-a di, ospetandu-se cu rachiu cumu se cade. Vediendu-lu preutulu lu-dogeni dicendu-i: Multu ti-ai tienutu juramentulu, luóne, de eri pana asta-di. — Bine, bine, Dle parinte, eri m'am joratu cà nu voiu bea mai multu, dar' am uitatu sà facu atunci lasare de dulce. pr'in urmare ca crestinu ce sum, n'am potutu sà nu-mi inplinescu si acést'a detorintia crestinesca. —

Tiganulu Lic'a Lingurariu, facendu multe excursiuni pr'in tieri departate, dupa ce vediu, ca nicairi nu sunt colacii pe garduri, in fine rentorse la vetr'a-i strabuna. Multi omeni d'in satulu seu lu-intrebau si de un'a si de alt'a, dar' Gur'a Satului, ca unulu carui'a i-jacea la anima binele si inaintarea in cultura a genului tiganescu, si luà chiar indrasnela a-i face nou venitului visit'a tocmai in locuinti'a acestuia, intrandu cu elu in urmatoriulu discursu demnu de tota atentiunea:

G. Sat. De multu nu te am vediatu, voinice, Lica, spune mi rogu-te, pr'in ce tieri straine ai amblatu?

Lic'a: Déc'alduesca-te Ddieu, omu de omenia, candu am esitu d'in tier'a hast'a a nóstra, am intratu in tier'a rriminesca, unde am vediatu boheri dà hei avuti, a-poi m'am dusu in tier'a curcesca, de acolo in cea sgricesca, si mai pe urma candu am intornatu càtra casa, am calcatu pr'in tier'a schirbesca pana ce sosii de unde am pornitu.

G. Sat. Multu ai amblatu, mèi tiegane, si credu ca ai invetiatu multe bune si frumose, spune-mi cumu se chiama pe acolo boulu.

Lic'a: E, ca n'am auditu vorbindu de asie lucruri cornurate.

G. Sat. Dar' vediatu-ai mèi tiganu, nae (corabia)?

Lic'a: Ce sa fi vediatu? dor' am si mancatu.

G. Sat. Credu ca pe acolo e mai bine de traitu ca pe aici?

Lic'a: Da, da, eu inca eram gata sa crepu de grasime, si esindu la faci'a sorelui me topiam; am avutu inse norocu, ca impingundu-me pecatele la unu altu pecatu mai mare, me pusera la umbra si ca unui domnu, altii mi aduceau mancare; acum'a haru Domnului, sum mai veselu si mai usioru.

TAND'A SI MAND'A.

T. Buna diu'a, frate Mando, da cumu te laudi cu lumea, si pe unde mai faci la pureci?

M. Szerbusz, boratom, hat kiesit binye van la minye. . . .

T. O! bata-te ucinasiele, da ce te-a apucatu, sa vorbesci asie de schimositu? Pe unde te-au portatu ventosele, de esci asie de spirlitu?

M. Hja! fortate, jo fosztám mesze földre, si csináltam máre eszperenciát. — bijártom suk vigyá-kuri, is má mostau lettem minyárt egy tudományos hazafi. . . .

T. Taci, taci, pentru Domnedieu nu me asurdi, ca de locu me prepadescu. — spune-mi inte si omenesce, pe unde ai amblatu?

M. Hat a midün vezut jo, hogy csak-ugyan pácese gye oláhok. elindultom prin Aradvármegye, hátha dóra in is lehetnik eriles szolgobiro valahul, — például Butyin, alias Nagy Bükenybe, is irjam tot magyarul. . . .

T. Vai trasnesca-te blastemile ce buntuie pre cei ce sugruma Asociatiunea aradana, — da cee cu tine? . . .

M. Is vultam, hogy csináljom mindénüt „Vegyes ajkú ulvasó kürt“ is „Magyar kaszinokat“ az oláhok szamara, mertük nem tudnok csinálni semmit, — nines kurázs lá jéj. . . . .

(Tand'a o ia pe petioru ne mai potendu-lu ascultá.)

TRÉNC'A SI FLÉNC'A.

T. Puf! totu me zdrobescu de necasu, soro Flénc'a, nu sciu ce sa me mai facu, o mare nebunia se dospesce, trebuie sa-mi pierdu cumpetulu, altumintrea nu-e scapare. —

F. No no, Trénco, ca flusturata esci astadi, dóra esci chiamata sa primesci si tu v'runu portofoiu de ministru? — Spune-mi ce te pote chinui asie tare, de nu poti dá respunsu in graba. —

T. Audi soro, superarea ce me manca. — Astadi intelnescu pre adm. celu vestitu d'in arehidiececa intr'unu tergu de vite otielitu catu de bine, facendu in tergu publice propaganda, pentru o adresa de multumita a archimandritului N. P. a carei conceptu lu-cetia, dicendu, ca d'in Sibiu l'a primitu exoffo. — Atate merite erau in acea adresa insirate, pe cate decisiuni sînchiète au esitu de sub presiedinti'a adoratului adm. protopopescu. —

F. A-poi scii tu bine, ca si astu-feliu se castiga popularitatea. —

T. Asie dara Furci, alias Bito, va plotogi cabinetulu ungurescu?

F. A-poi asie se vede, ca Pist'a n'a avutu ce sa faca, de catu sa se folosésca de ultimulu remediu — de Furci. —

T. Pr'in urmare Tis'a a picatu cu gloria, si ilusiunile sale se nimicira ca fumulu.

F. De ar' fi numai atata, dar' am nadejde, ca in seurtu o sa vina — Pist'a la mesura.

D'in caus'a, ca redactorii, impreuna cu intregu personalulu redactionalu alu acestui diariu, au intreprinsu o caletoria pr'in lume si tiéra, ca sa adune abonanti si sa indemne pre publiculu cetitoriu a dá si sucursulu spiritalu, numerulu presinte a intardiatu cu doue dile.

G. S.